
SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET STARRMYRAN I NORDMALINGS KOMMUN

Foto: Andreas Garpebring/Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Storgatan 71B
901 86 Umeå
Växel: 090-10 70 00

1. Syftet med säkerställande och skötsel

De övergripande syftena med säkerställande och skötsel av Starrmyrans naturreservat är att bevara och till viss del även återskapa värdefulla naturmiljöer såsom lövrika barnnaturskogar och hänglavsrika gransumpskogar. Naturliga processer ska tillåtas fortgå ostört. Naturskogsstrukturer som skiktning, död ved och gamla grova träd ska finnas i gynnsam omfattning. Typiska växt- och djursamhällen och arter inom området ska ha ett gynnsamt tillstånd. Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela reservatet och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska naturmiljöer och arter. Utöver friluftsliv, ska reservatet även kunna nyttjas för naturstudier, undervisning samt forskning.

Naturreservatets prioriterade syften enligt miljöbalken är att:

- Bevara värdefulla naturmiljöer

Natura 2000

Forstjärnbäcken, som ligger i reservatets västra kant, är ett biflöden till Öreälven och ingår i Öreälvens Natura 2000-område (SE0810434). De naturtyper som ska skyddas i Öreälven som helhet är bl.a. *naturliga större vattendrag av Fennoskandisk typ* (3210) och *vattendrag med flytbladsvegetation och vattenlevande mossor* (3260). Arter som ska skyddas inom Öreälvens vattensystem är bl.a. utter (*Lutra lutra*), lax (*Salmo salar*), stensimpa (*Cottus gobio*) och bred gulbrämad dykare (*Dytiscus latissimus*). Både lax och stensimpa finns noterade i Forstjärnbäcken.

2. Beskrivning av naturreservatet

2.1 Administrativa uppgifter

Namn	Starrmyran
Nummer	2402202
Reg-DOS id	2014286
Natura 2000	Berör del av Öreälven, SE0810434
Kommun	Nordmaling
Län	AC
Lägesbeskrivning	Ca 13 km SO Bjurholm, ekokarta 20J 7f, 6e-f Mittkoordinat (RT90, 2,5 gon V): 1675461, 7084692
Naturgeografisk region	29 a, Kustslätter och dalar med finsediment kring Norra Bottenviken
Gräns	Se beslutscharta
Ägarkategori	Enskilda och Naturvårdsverket
Fastigheter	Tallberg 2:18 samt delar av Tallberg 1:4
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Totalareal	45 ha
Skyddad areal produktiv skog	38 ha

2.2 Naturtyper inom området

Naturtypsindelning ¹		Areal (ha)
Tallskog	Tallskog av lingonristp (2.1.1.4)	2,5 ha
Granskog och Barrblandskog	Gran- och barrblandskog av blåbärsristyp (2.1.2.1)	18,7 ha
	Granskog av lågormbunkstyp (2.1.2.2)	0,5 ha
	Sumpgranskog av ristyp (2.1.2.3)	15,3 ha
Blandskog	Sumpblandskog av örttyp (2.3.1.4)	3,7 ha
Våtmark	Tallkärr av klotstarrtyp (3.2.1.1)	1,6 ha
	Gran-björkkärr av fattigtyp (3.2.1.3)	0,5 ha
	Fattigkärr av tuvulltyp (3.2.3.1)	0,9 ha
	Fattigkärr av tuvsäv-blåtåteltyp (3.2.3.2)	0,4 ha
	Fattigkärr av starrtyp (3.2.4.1)	0,8 ha

¹Naturtypsindelning enligt *Vegetationstyper i Norden, 1994* (se bilaga 1).

Naturtypsindelning ²		Areal (ha)
Skog	Västlig taiga(9010)	31,9 ha
	Övrig skogsmark (9900)	8,7 ha
Våtmark	Skogklädd våtmark (91D0)	2,1 ha
	Övrig öppen våtmark (7926)	2,1 ha

² Naturtypsindelning enligt basinventering av skyddad natur, rådets direktiv 92/43 EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (se bilaga 2).

2.3 Beskrivning av reservatet

Starrmyrans naturreservat ligger i Öreälvens dalgång i norra delen av Nordmalings kommun. Forstjärnbäcken, ett biflöde till Öreälven som utgör kommungräns mot Bjurholms kommun, utgör även reservatets västra gräns. Reservatsområdet består av ett flackt till småkuperat område med i huvudsak västsydvästlig exposition. Flera flacka åsryggar finns insprängda mellan ett antal sumpiga sänkor. I utkanterna av reservatets östra del ingår mindre delar av de bågige dikade våtmarkerna Stenmyran och Hömyran.

Berggrunden inom Starrmyrans naturreservat är karakteristisk för det kustnära området i länet och utgörs av mycket gammal ådergnejsomvandlad metagråvacka. Reservatet ligger strax under högsta kustlinjen, vilken även syns tydligt på kalottberget Vitberget öster om reservatet. Dominerande jordart inom reservatet är morän. I den sydliga delen finns ett stråk med finkorniga havs- och sjösediment (finmo, mjäla och lera). I det sydvästra hörnet uppträder också ett avgränsat område med isälvs sediment.

Översiktskarta Starrmyrans naturreservat

Merparten av reservatet täcks med äldre gran- och barrblandskogar. Mer utpräglade tallpartier förekommer främst i det högre liggande partiet i områdets centrala del samt på några mindre moränkullar i väster. Skogen är genomgående välskiktad och har en tydlig naturskogsstruktur. Ungefär hälften av skogsmarken utgörs av gransumpskogar som till stora delar är dikningspåverkade. Den andra hälften består av lövrika barrblandskogar på frisk mark. Lövinslaget är relativt stort i större delen av reservatet. Merparten av lövinslaget består av glas- och vårtbjörkar, och på flera ställen förekommer det gott om uppspruckna gamla vårtbjörkar med frostsprickor i rot-delen. Fläckvis förekommer även gott om grov, äldre asp liksom enstaka gammelsäl-gar. En större skogsbrand har berört stora delar av reservatet någon gång under sena-re hälften av 1800-talet. Branden gick fram mycket ojämnt i landskapet, i de sluttan-de partierna finns gott kolade brandstubbar, enstaka träd med brandljud och ett all-mänt inslag av grov gammal vårtbjörk och asp. I dessa områden återfinns mycket få träd som är äldre än ca 140 år. De sumpiga, flacka delarna verkar i stort ha undgått branden. Här återfinns mycket hänglavsrika och senvuxna granskogar i sent succes-sionsstadium. En borrhärd gran i reservatets västra del uppvisade en ålder av nästan 300 år. Vissa mindre partier av sumpskogarna, företrädesvis i anslutning till diken eller uträtade bäckar, består av mycket lövrika blandskogar på ca 100 år där ungefär hälften av träden består av glasbjörk. Död ved förekommer relativt spritt i större de-

len av reservatet, med större aggregationer i fuktiga eller bördiga lägen. I de brandpåverkade delarna och de lövrika sumpskogarna utgörs en stor del av den döda veden av lövträd. I anslutning till en körväg som löper genom reservatets västra del finns ett parti med äldre grandominerad barrblandskog som har genomgallrats för ca 20 - 30 år sedan. Här är skiktningen avsevärt sämre och det är relativt sparsamt med död ved. Utmed den skogsbilväg som går genom reservatet finns även ett ca 10 år gammalt hygge på drygt 2 ha. Hygget är planterat med tall, men på huvuddelen av hygget finns ett mycket kraftigt lövuppslag av främst björk.

Hänglavsrik gransumpskog med 250-åriga träd. Foto: A. Garpebring

Förutom skogsmark består mindre, perifera delar av reservatet av olika typer av myrar, där de flesta är starkt dikningspåverkade. Starrmyran, i reservatets sydvästra del är ett litet, öppet starrkärr. Ett kraftigt dike skär idag rakt över myren som delvis håller på att torka ut. I anslutning till diket finns ett betydande uppslag av ungbjörk. I reservatets östra del ingår mindre delar av de bägge myrarna Hömyran och Stenmyran. Även dessa bägge myrar är kraftigt dikningspåverkade. Hömyran utgörs av ett blåtåtelkärr med inslag av mosselika tallklädda partier. Stenmyran är ett större topogent kärr där delar utgörs av fattiga tuvullspartier och delar täcks av lågvuxen, äldre myrtallskog.

Ett flertal missgynnade eller hotade arter knutna till naturskogsmiljöer har påträffats inom Starrmyrans naturreservat (hotkategori enligt Artdatabankens rödlista från 2005 anges inom parentes). Merparten av reservatets skogar är hänglavsrika med gott om skägglavar (*Usnea spp*), tagellavar (*Bryoria spp*) och garnlav. I de äldsta gransumpskogspartierna är många granar helt draperade i garnlav. Vedsvampar som fnöskticka, klibbticka, timmerticka, vedticka och granticka förekommer allmänt på

döda löv- och barrträd. Bland mer krävande arter som växer på död ved kan fynd av björkeldticka, citronticka, kötticka, stjärntagging (NT), rynkskinn (NT), rävticka, ullticka, brunpudrad nållav (NT) och vedtrappmossa (NT) nämnas. De bägge rödlis-tade arterna gammelgransskål (NT) och violettgrå tagellav (NT) påträffas allmänt på äldre granar i reservatets sumpskogar. På de äldsta tallarna kan man även hitta exem-plar av den oansenliga lilla knappnålslaven liten spiklav. I de lövrika delarna av re-servatet förekommer flera arter knutna till gamla och grova exemplar av asp och sälg, exempelvis njurlavarna bårdlav, luddlav och stuplav samt lunglav (NT), skinn-lav, småflikig brosklav (NT) och stiftgelélav (NT). Kärlväxtfloran domineras helt av blåbärsris med inslag av andra bärris och enstaka lågörter och gräs. Mindre fläckar med mer örtinslag förekommer i anslutning till ett par små utströmningsområden. Här kan man bland annat påträffa den lilla orkidén spindelblomster. Faunan inom reservatet är representativ för äldre barrskogar i regionen. Skogsfåglar som järpe och tjäder förekommer regelbundet inom reservatet, liksom flera arter av hackspettar, bl. a. de ovanligare arterna gråspett och tretåig hackspett (VU). Bland den lägre faunan förekommer bronsbjon och vågbandad barkbock på äldre, döda granar inom reserva-tet.

Inga kända forn- eller kulturlämningar finns inom reservatet. Trots detta förekommer en del kulturspår som vittnar om mänsklig aktivitet inom området. Merparten av re-servatets skogar bär spår av äldre tiders nyttjande av skogsmarken. Här och var kan man påträffa gamla dimensionsavverkningsstubbar från sent 1800- och tidigt 1900-tal. Namn på våtmarkerna som Hömyran och Starrmyran vittnar om att dessa troligen har nyttjats för våtmarksslätter. Vidare nyttjas reservatet även av rennäringen som vinterbetesland.

Starrmyran är främst ett lokalt friluftsområde som används för jakt, svamp- och bär-plockning.

3. Skötselområden för naturvärden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i 3 skötselområden med utgångspunkt från de övergripande na-turtyperna i området samt den skötsel som ska genomföras inom respektive naturtyp (bilaga 3). För varje skötselområde redovisas ett antal mätbara bevarandemål. Sköt-selområdets bevarandetillstånd anses gynnsamt när dessa bevarandemål är uppnådda.

3.1 Skötselområde 1, skog med fri utveckling, areal 39 ha

Skötselområdet består av all äldre skog inom reservatet, samt ett par mindre delar med ungskog. Ungefär hälften av skogen utgörs av en lövrik 140-årig bränna, den resterande delen består av gransumpskogar med varierande dikningspåverkan (bilaga 3, delområde 1). Merparten av skötselområdet utgörs redan i dag av olikåldriga be-stånd med gott om död ved och gamla träd. Skötselområdets skogar ska lämnas för fri utveckling, vilket innebär att utvecklingen ska präglas av naturliga processer så som trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbryt-ning av ved samt nyetablering av träd i skogen. De arealer skog i skötselområdet som ej utgörs av naturskog i dag ska på sikt och genom frånvaro av mänskliga ingrepp få

utvecklas mot ett naturskogsartat bestånd med samma bevarandemål som omgivande skogar. I de dikade sumpskogarna kan restaureringsåtgärder för att återställa en naturlig hydrologi komma i fråga. Liknande åtgärder finns planerade i andra naturreservat i länet. Dessa åtgärder kommer först att utvärderas, och om de bedöms som lyckosamma och kostnadseffektiva kan det bli aktuellt att genomföra även i detta skötselområde. Hydrologisk restaurering är i dagsläget ingen prioriterad skötselåtgärd inom reservatet.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen naturskog uppgår till 39 ha
- volymen död ved uppgår till minst 20 % av det totala virkesförrådet levande och döda träd

Skötselåtgärder

I huvudsak inga åtgärder. För att återställa hydrologin i delar av de dikningspåverkade sumpskogarna kan det bli aktuellt att bygga ett par stopp i de nedre delarna av dikessystemen. Detta kan exempelvis göras genom att virkeslass om ca meterlånga stockar tippas ner i diket. Förmultning och förnanedfall får sen under årens lopp bygga upp och täta fördämningen så att hydrologin långsamt återställs till en mer naturlig för sumpskogen. Dämningarna av diken ska utföras på så vis att de inte påverkar dikenas markavvattnande effekt på omkringliggande mark utanför reservatet. Befintligt dikessystem inom reservatet samt förslag på dämningpunkter presenteras på kartan i bilaga 3.

Dike i reservatets östra del. Foto: A. Garpebring

3.2 Skötselområde 2, skog som ska skötas genom initial restaurering, areal 2 ha

Skötselområdet består av ett ca 10 år gammalt hygge som planterats med tall. På den del av hygget som ingår i skötselområdet förekommer ett mycket rikligt uppslag av ungt löv, främst björk (bilaga 3, delområde 2). För att skapa möjlighet för en yngre lövsuccesion i området ska merparten av den planterade tallen röjas bort. Självsådda granar och enstaka grövre tallplantor kan lämnas kvar och tillåtas växa in som "vargar" i lövträdsbeståndet. Om älgbete förhindrar att befintlig lövbuskvegetation utvecklas till träd bör valda delar av området stängslas. Därefter ska området lämnas till fri utveckling.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen lövdominerad skog uppgår till 2 ha under en tidsperiod av minst 50 år framåt efter utförd skötselåtgärd
- minst 500 lövträd/ha som når en höjd av minst 5 meter
- mängden död ved ökar, för att på sikt uppnå samma värden och kvalitéer som inom skötselområde 1

Hygge med kraftigt lövuppslag. Foto: A. Garpebring

Skötselåtgärder

Minst 90 procent av den planterade tallen röjs bort från ytan. Senast 10 år efter utförd röjning besiktigas området varpå en bedömning av betestrycket på lövträden utförs. Om betet bedöms omöjliggöra utvecklingen av ett lövdominerat trädskikt på hela eller delar av skötselområdet bör stängsling övervägas på dessa delar.

3.3 Skötselområde 3, våtmarker med fri utveckling, areal 4 ha

Området består av samtliga våtmarker inom reservatet (bilaga 3, delområde 3). Skötselområdets våtmarker är till största delen starkt dikningspåverkade och saknar som regel större våtmarksvärden. Delar av våtmarkerna har däremot en del trädvärden i form av gamla myrtallar och grånad död tallved. Någon restaureringsåtgärd för våtmarkerna är som regel inte möjlig att utföra, då denna även skulle påverka betydande arealer våtmark och skogsmark utanför reservatet.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen våtmarker uppgår till 4 ha, varav 2 ha utgörs av trädklädd våtmark
- volymen död ved på de trädbevuxna våtmarkerna uppgår till minst 15 % av det totala virkesförrådet levande och döda träd.

Skötselåtgärder

Inga åtgärder genomförs. Om restaureringsåtgärder för att återställa hydrologin genomförs i reservatets sumpskogar, kan detta även komma att påverka delar av reservatets myrar. Detta får i så fall ses som en positiv sidoeffekt av ovanstående.

4. Skötselområden för friluftsvärden med mål och åtgärder

Hela reservatet redovisas som ett skötselområde med avseende på friluftsliv och anläggningar (bilaga 4). Besöksfrekvensen till Starrmyran bedöms få måttlig omfattning. Den förväntade ökningen av besök till följd av reservatsbildningen bedöms inte komma att äventyra området naturvärden.

4.1 Skötselområde för Friluftsliv och anläggningar

Det övergripande målet för friluftslivet är att området ska nyttjas utifrån dess naturgivna förutsättningar. Besökare kommer att välkomnas till en entré där skogsvägen slutar vid reservatets norra gräns. Befintlig vändplats fungerar som parkeringsplats. En informationsskylt (A3) med karta över reservatet ska sättas upp vid entrén. Förslag på placeringar av anläggningarna presenteras på kartan i bilaga 4.

Mål

- Det ska finnas en tydlig entré till reservatet
- Det ska finnas en väl underhållna informationsskylt med beskrivning av naturmiljöer i reservatet, föreskrifter för allmänheten samt en karta

Skötselåtgärder

- Montering av informationsskylt

5. Övriga anläggningar

Inga övriga anläggningar finns inom reservatet.

6. Nyttjanderätter

Jakt får bedrivas av jakträttsinnehavare enligt gällande lagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter.

7. Utmärkning av gränser

Reservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

8. Sammanställning av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Var	Prioritet ¹
Montering av informationsskylt	Se bilaga 4	1
Röjning av planterad tall	Se bilaga 3	2
Återställande av hydrologi	Se bilaga 3	3
Eventuell stängsling	Se bilaga 3	3

¹Siffran anger prioriteringsordning utfall genomförandet av skötselåtgärderna begränsas av tillgängliga resurser, där 1 är högsta prioritet och 3 lägsta.

9. Uppföljning och tillsyn

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även alla anläggningar, utmärkningar och skyltar inom reservatet. Uppföljningen ska ske vart annat år. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för eventuell revidering av skötselplanen.

9.1 Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra långsiktig uppföljning. Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras.

9.2 Uppföljning av bevarandemål

Områdets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Uppföljningen kommer att ske utifrån reservatets skötselområden och enligt den indelning i naturtyper för basinventering av skyddad natur som presenteras på kartan i bilaga 2. Indelningen kan komma att ändras efter ytterligare fältbesök i reservatet eller efter att området har flygbildstolkats.

Kartbilagor:

1. Naturtypsindelning enligt Vegetationstyper i Norden
2. Naturtypsindelning enligt basinventering av skyddad natur
3. Skötselområden för naturvärden
4. Anläggningar för friluftsliv